

Hołd pruski i jego ocena

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Schemat](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

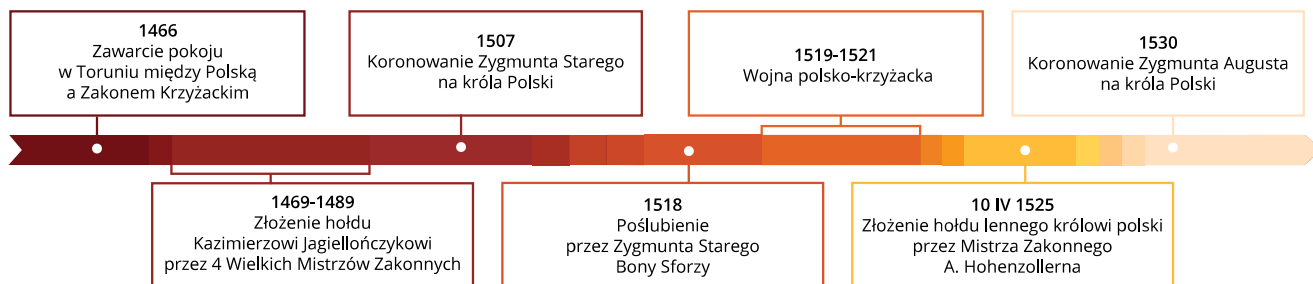
Bibliografia:

- Źródło: , [w:] T-Raperzy znad Wisły, Grzegorz Wasowki, Sławomir Szczęśniak, *Fragment piosenki Zygmunt I Stary*.
- Źródło: *Fragment aktu sekularyzacji Prus* , [w:] *Wiek XVI-XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk i S.B.Lenard, Warszawa 1997, s. 236–237.
- Źródło: *Wiek XVI-XVIII w źródłach*, oprac. S.B. Lenard, M. Sobańska-Bondaruk, Warszawa 1997, s. 236–237.

Wydarzenia, do których doszło w lesie pod Niepołomicami, zaważyły na dalszych losach dynastii Jagiellonów. Tam w 1527 r. pojawił się sam król Zygmunt Stary z ciężarną żoną Boną Sforzą. Monarszą parę otaczali liczna świta oraz pachołkowie z psami gończymi. Całe to barwne towarzystwo wpatrywało się z ciekawością i wyczekiwaniem w olbrzymią skrzynię. Kiedy wreszcie uniesiono jej wieko, na zewnątrz wyszedł potężny niedźwiedź, sprowadzony dla rozrywki monarszego dworu aż z Litwy. Zaatakowane przez psy zwierzę wpadło w furię i rzuciło się w kierunku królewskiej pary. Bona przytomnie próbowała salwować się ucieczką, jednak spłoszony koń potknął się o kamień i przygniótł ciężarną kobietę.

Niedźwiedzia udało się uśmiercić, ale królowa nigdy już nie odzyskała pełni zdrowia. Ponadto poroniła. Chłopiec, Olbracht, zmarł zaraz po przedwczesnym porodzie. Całe zajście we właściwy sobie błyskotliwy i zgryźliwy zarazem sposób skomentował królewski błazen Stańczyk, nazywając głupotą wypuszczanie na własną szkodę niedźwiedzia, którego ma się zamkniętego w skrzyni. Niektórzy dopatrywali się w jego słowach drugiego dna: aluzji do wydarzeń sprzed dwóch lat, kiedy to Zygmunt Stary nie zdecydował się na zupełne rozgromienie państwa krzyżackiego. Choć – jak przekonywali przeciwnicy królewskiej polityki – zaistniała wtedy ku temu doskonała okazja.

Źródło: Contentplus.sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Twoje cele

- Określisz, czy rację miał królewski błazen Stańczyk, powiadając, że jeśli ma się niedźwiedzia zamkniętego w skrzyni, lepiej nie wypuszczać go na wolność.
- Rozstrzygniesz, czy można winić polityka za podjęcie decyzji, której skutki w pełni objawią się po upływie ponad dwustu lat.
- Ocenisz, co decyduje o tym, że stosunek Jana Matejki do hołdu pruskiego dominuje w wyobrażeniach Polaków.
- Po analizie argumentów obrońców i oskarżycieli króla weźmiesz udział w dyskusji dotyczącej oceny polityki Zygmunta Starego względem Prus Książęcych.

Przeczytaj

Niepokorni lennicy

W 1466 r. Polska i zakon krzyżacki zawarły pokój w Toruniu, który kończył [wojnę trzynastoletnią](#). W jego wyniku zakon pozostawał już tylko cieniem swojej dawnej potęgi. Dotychczasowa stolica państwa krzyżackiego, Malbork, oraz całe zamożne [Prusy Królewskie](#) (czyli Pomorze Gdańskie i okoliczne ziemie) przeszły pod panowanie Polski. Co więcej, każdy kolejny wielki mistrz krzyżacki musiał składać każdemu kolejnemu królowi Polski przysięgę wierności.

Stańczyk, nadworny błazen Zygmunta I Starego, ukazany na obrazie Jana Matejki. Wyjaśnij, dlaczego autor nadał Stańczykowi własne rysy twarzy.

Źródło: Jan Matejko, Muzeum Narodowe w Warszawie, domena publiczna.

W latach 1469–1489 czterech wielkich mistrzów złożyło [hołd](#) królowi Kazimierzowi Jagiellończykowi, ale dwaj kolejni hołdów unikali. Wykorzystywali m.in. fakt, że Rzeczpospolita skupiła swoją uwagę na pograniczu tatarsko-tureckim. Ugodowa polityka kolejnych władców Polski, synów Kazimierza Jagiellończyka: Jana Olbrachta (1492–1501), Aleksandra (1501–1506) oraz Zygmunta Starego (1506–1548), utwierdziła tylko Krzyżaków w przekonaniu o skuteczności obranej strategii.

Ostatnia wojna z zakonem

Zdecydowanie antypolską politykę w drugim dziesięcioleciu XVI w. kontynuował ambitny wielki mistrz zakonu

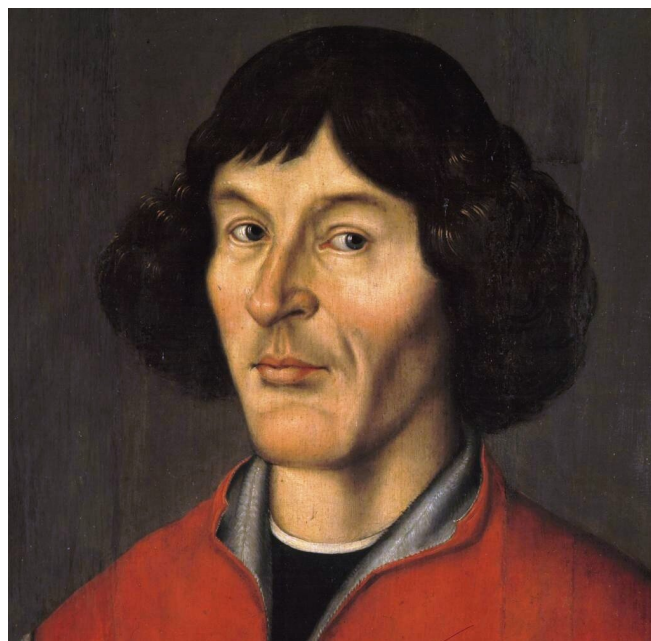
Albrecht Hohenzollern jako wielki mistrz w 1522 r.
W jaki sposób autor portretu nawiązał do tytułu, który posiadał Albrecht Hohenzollern?

Źródło: Hans Krell, Wikimedia Commons, domena publiczna.

Znacznie bardziej na skutek działań wojennych ucierpiało jednak państwo krzyżackie. Jednocześnie wśród poddanych wielkiego mistrza szerzyła się [reformacja](#). Albrecht Hohenzollern postanowił wykorzystać tę okoliczność, aby wzmocnić swoją pozycję w Prusach. Wielki mistrz, zgodnie z sugestią Marcina Lutra, zamyślił przekształcić swoje władztwo w świeckie, ewangelickie państwo. [Sekularyzacja](#) wydawała się Albrechtowi tym lepszym wyjściem, że tradycyjni protektorzy zakonu – cesarz i papież – pochłonięci zwalczaniem reformacji, nie byli w stanie dłużej udzielać mu wystarczającego wsparcia. Zygmunt Stary chętnie na to przystał, ponieważ również dla niego sekularyzacja była idealnym rozwiązaniem. Dzięki niej Albrecht stracił poparcie cesarza i papieża i stawał się zupełnie zależny od polskiego króla.

Zygmuntowi nie udało się pokonać Zakonu, ale pojawiła się okazja, by go zneutralizować. To kończyło trwające ponad 150 lat wojny z Zakonem.

– Albrecht Hohenzollern, siostrzeniec Zygmunta Starego. Za jego rządów w Królewcu Krzyżacy, w sojuszu z Habsburgami i Moskwą, wyraźnie zmierzali ku konfrontacji zbrojnej. Wojna rzeczywiście wybuchła w 1519 r., przyniosła jednak Albrechtowi serię upokarzających klęsk (m.in. pod Pasłękiem w styczniu 1520 r., pod Bartoszycami w kwietniu i w Chojnicach w listopadzie tego samego roku). Nie zapewniły one jednak Polakom wygranej. Ostatecznie Zakonu nie udało się pokonać. Prowadzenie działań wojennych wymagało od Polski sporej mobilizacji sił i funduszy. Brak środków finansowych na wojsko zaciężne uniemożliwił Polakom zdobywanie kolejnych twierdz krzyżackich, co skłoniło Zygmunta I do podpisania rozejmu z Krzyżakami w 1521 roku.

W 1521 roku Krzyżacy bezskutecznie próbowali zdobyć Olsztyn ufortyfikowany przez ówczesnego administratora miasta, słynnego astronoma Mikołaja Kopernika. Sprawdź w dostępnych źródłach, jak przebiegało oblężenie miasta.

Źródło: Muzeum Okręgowe w Toruniu, domena publiczna.

“ *Fragment aktu sekularyzacji Prus* ”

Gdy w przeszłości między Poprzednikami Naszymi, królami polskimi, a mistrzami i zakonem niemieckim N. Marii Panny zachodziły liczne poważne zatargi i toczyły się bardzo dla całego chrześcijaństwa zgubne wojny o prawo własności ziem pruskich - gdyż królowie wraz z Królestwem Polskim stawali wytrwale w obronie swego prawa dziedzicznego, a mistrzowie i zakon wzbraniли się ulegać swym prawowitym dziedzicom i panom (...).

The map illustrates the Duchy of Prussia (Prusy Książęce) in the early 16th century. It is situated on the southern coast of the Baltic Sea (Morze Bałtyckie). To the west is the Kingdom of Poland (Królestwo Polskie), and to the east is the Grand Duchy of Lithuania (Wielkie Księstwo Litewskie). The map shows the Vistula River (Zatoka Wiśłana) flowing into the Baltic Sea at Gdańsk. Other significant rivers include the Niemen, Pregola, Lyna, and the Narew (j. Narew). Major cities and towns are marked with white dots, while red dots indicate the locations of battles between 1519 and 1520. These battles took place at Braniewo, Pasłęk, Orneta, Lidzbarsk W., Reszel, Olsztyn, and Kwidzyn. The map also shows the borders of neighboring voivodeships: Woj. Pomorskie to the west, Woj. Chełmińskie to the southwest, Woj. Mazowieckie to the south, and Woj. Płockie to the south. A scale bar indicates a distance of 50 km.

Entuzjaści i krytycy

Spór o ocenę królewskiej decyzji odnośnie do sekularyzacji Prus Zakonnych rozpoczął się bezpośrednio po hołdzie. Wybitni polscy humaniści – Jan Łaski czy Jan Dantyszek – zarzucali królowi brak konsekwencji w polityce zagranicznej. Obaj uważali, że władca zmarnował doskonałą okazję do całkowitej likwidacji państwa zakonnego. Jednocześnie Stanisław Hozjusz, historyk Marcin Kromer czy Erazm z Rotterdamu – wielki autorytet czasów odrodzenia na arenie międzynarodowej, filozof i publicysta – bronili decyzji króla, podkreślając zaletę pokojowego rozwiązania sporu.

Rycina *Preussische Huldigung* (Hołd pruski) zamieszczona w dziele Krzysztofa Hartknocha *Alt und Neues Preussen* (1684). Przeanalizuj obraz i określ, w jakim mieście hołd pruski ma miejsce. Odpowiedź uzasadnij.
Źródło: dostępny w internecie: veryimportantlot.com, tylko do użytku edukacyjnego.

W XVIII stuleciu, kiedy rosnące w siłę państwo pruskie zagroziło Polsce, zaczęto wyraźniej dostrzegać negatywne skutki decyzji z 1525 r. Warto jednak pamiętać, że do wzrostu potęgi Prus przyczyniły się też późniejsze zaniechania i decyzje polskich królów, którzy zgodzili się na przejście lenna na brandenburską linię Hohenzollernów po wygaśnięciu pruskiej linii dynastii.

Niemniej niektórzy intelektualiści epoki oświecenia chętnie podkreślali, że hołd pruski stanowił dowód świetności dawnej Rzeczypospolitej. Czasy zaborów, a zwłaszcza brutalna germanizacja Polaków w zaborze pruskim, dostarczyły z kolei mocnych argumentów przeciwnikom hołdu. Cokolwiek jednak mieliby tutaj do powiedzenia ostrożni w ferowaniu wyroków naukowcy, największy wpływ na kształtowanie opinii Polaków na ten temat odgrywał (i wciąż odgrywa) niezwykle sugestywny, teatralny i barwny obraz Jana Matejki z 1882 r., ukazujący to wydarzenie w jednoznacznie negatywnym świetle.

Słownik

lennik

(niem. *Lehnmann*) w stosunkach feudalnych osoba, która otrzymywała lenno, najczęściej w postaci ziem, za co pozostawała w zależności od nadającego lenno; tu w znaczeniu państwa zobowiązanego do świadczeń lennych na rzecz innego

wojna trzynastoletnia

wojna między Polską a państwem zakonu krzyżackiego w latach 1454–1466, której jedną z przyczyn było poparcie Polski dla powstałego Związku Pruskiego, skierowanego przeciwko Krzyżakom

Prusy Książęce

inaczej Księstwo Pruskie; państwo utworzone na podstawie traktatu z 1525 r. zawartego pomiędzy Zygmuntem Starym a Albrechtem Hohenzollernem po sekularyzacji państwa krzyżackiego; istniało w latach 1525 – 1701; do 1657 było lennem Królestwa Polskiego

Prusy Królewskie

rejon obejmujący Pomorze Gdańskie, ziemię chełmińską, Warmię, a także tereny wokół Malborka i Elbląga; przyłączony do Polski po pokoju toruńskim 1466 r. kończącym wojnę trzynastoletnią

hołd

(czes. *hold*) publiczny akt uległości składany jednemu władcy przez drugiego, pozostającego w zależności od niego; w średniowieczu hołd lenny składał wasal swojemu seniorowi i taki hołd zwany był *homagium*

reformacja

(łac. *reformatio* – przekształcenie) ruch religijno-polityczno-społeczny zapoczątkowany przez Marcina Lutra w XVI w., mający na celu odnowę chrześcijaństwa; doprowadził do rozbicia Kościoła zachodniego na szereg odłamów nieuznających autorytetu papieża

sekularyzacja

(z łac. *saecularis* – świecki) zeświecczenie; może dotyczyć majątku i prerogatyw instytucji religijnych (np. Kościoła) lub życia społecznego i kulturowego

Słowa kluczowe

Jagiellonowie, hołd pruski, Krzyżacy, Prusy Książęce, sekularyzacja, Albrecht Hohenzollern, Zygmunt I Stary

Bibliografia

Jurek T., Kizik E., *Historia Polski do 1572*, Warszawa 2013.

Kąkolewski I., *Hołd Pruski z 1525 roku jako "Miejsce Pamięci" w kulturze staropolskiej(w:)* *Czasy Nowożytnie, t.XXIII*, 2010.

Markiewicz M., *Historia Polski 1492-1795*, Kraków 2011.

Schemat

Polecenie 1

Zapoznaj się ze schematem odnoszącym się do obrazu Jana Matejki *Hołd pruski*. Opisz nastroje osób przedstawionych na obrazie.

Źródło: Jan Matejko, *Hołd pruski*, domena publiczna, Muzeum Narodowe w Krakowie, Wikimedia Commons.

Polecenie 2

Odnosząc się do informacji dotyczących postaci ukazanych przez Jana Matejkę, wyjaśnij sens słów autora dzieła: „Ja maluję epokę, a zapiski kronikarzy, historyków to nie Ewangelia, nie Pismo Święte, ja robię po swojemu i basta!”.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Na podstawie tekstu źródłowego przedstaw racje króla przemawiające za sekularyzacją Prus i przekazaniu lenna w ręce Albrechta Hohenzollerna.

Akt sekularyzacji Prus w 1525 r.

” *Wiek XVI–XVIII w źródłach*

W imię Pańskie Amen.

Ku wiecznej rzeczy pamięci. My Zygmunt, z Bożej łaski król Polski, w. książę litewski [...] wszem wobec i każdemu z osobna, współczesnym i potomnym do wiadomości podajemy:

Gdy w przeszłości między Poprzednikami Naszymi, królami polskimi, a mistrzami i zakonem niemieckim N. Marii Panny zachodziły liczne poważne zatargi i toczyły się bardzo dla całego chrześcijaństwa zgubne wojny o prawo własności ziem pruskich – gdyż królowie wraz z Królestwem Polskim stawali wytrwale w obronie swego prawa dziedzicznego, a mistrzowie i zakon wzbranił się ulegać swym prawowitym dziedzicom i panom [...]. Wreszcie wojna między Nami i Królestwem Naszym a w. mistrzem Albrechtem, margrabią brandenburskim [wybuchła], przeto tak papieże: Leon X, Hadrian VI i współczesny nam Klemens VII, jak Karol, cesarz rzymski [...] oraz krewniak Nasz, Ludwik, król węgierski i czeski, a nadto liczni książęta niemieccy zabiegali u Nas usilnie o przywrócenie zgody i pokoju. Wreszcie zgoda ta zawarta została [...], a w. mistrz Albrecht [...] przybył do Nas osobiście z kilku członkami zakonu, a swymi poddanymi, którzy mieli pełnomocnictwa ze strony zakonu i wszystkich jego poddanych do oddania pod Naszą władzę jako prawowitemu dziedzicowi i panu wszystkich ziem pruskich; a najpierw ciż panowie doradcy Albrechta, w. mistrza, a następnie on sam usilnie Nas o to prosili, abyśmy ziemie te oddali mu w lenno, oświadczając, że

przez taki układ więcej pożytku przyniosą Nam i Rzeczypospolitej, a pokój będzie pewniejszy. My więc, biorąc pod uwagę przede wszystkim pożytek chrześcijaństwa [...], a wreszcie pragnąc wyświadczyć łaskę i przysługę ukochanemu siostrzeńcowi Naszemu, Albrechtowi [...] godzimy się na to”.

Źródło: *Wiek XVI–XVIII w źródłach*, oprac. S.B. Lenard, M. Sobańska-Bondaruk, Warszawa 1997, s. 236–237.

Ćwiczenie 2

Zaznacz kolorem zdanie, które może stanowić przytyk wobec przegranej przez Albrechta Hohenzollerna wojny z Polską. W kontekście zaznaczonego zdania wyjaśnij wymowę ideową stroju, w jakim ukazał Albrechta Hohenzollerna Jan Matejko na obrazie *Hołd pruski*.

Biskup przemyski Andrzej Krzycki o hołdzie pruskim.

Źródło: Igor Kąkolewski, *Hołd Pruski z 1525 roku jako „miejsce pamięci” w kulturze staropolskiej*, [w:] „Czasy Nowożytne”, t. 23 (2010), s. 13–14.

Ćwiczenie 3

Jan Matejko nie był jedynym artystą związanym z Polską, który namalował scenę hołdu pruskiego. Na zlecenie ostatniego króla Rzeczypospolitej Obojga Narodów Stanisława Augusta Poniatowskiego swoją wizję tego wydarzenia (zgodną z opinią króla) przedstawił wcześniej nadworny malarz Marcello Bacciarelli. Zapoznaj się z poniższymi źródłami, a następnie wykonaj polecenie.

Jan Matejko, *Hołd pruski*, obraz powstały w latach 1879–1882.

Źródło: Muzeum Narodowe w Krakowie, domena publiczna.

Marcello Bacciarelli, *Hołd pruski*, obraz powstały w latach 1785–1786.

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Ćwiczenie 4

Wyobraź sobie, że Matejko poświęcił hołdowi pruskiemu nie obraz, lecz mem internetowy. Mem, jak wiadomo, składa się z warstwy ilustracyjnej i tekstowej. Dopisz tekst, który mógłby dołożyć Matejko do przedstawionej sceny.

Dla chętnych: stwórz własny mem w oparciu o tę scenę. Może, ale nie musi on nawiązywać do hołdu pruskiego.

Fragment obrazu *Hołd Pruski*, Jan Matejko, 1879–1882r.,

Źródło: Muzeum Narodowe w Krakowie, domena publiczna.

Ćwiczenie 5

Zaznacz kolorem określenia i zwroty świadczące o negatywnej ocenie polityki królewskiej oraz hołdu pruskiego przez autora źródła.

Ocena hołdu pruskiego (prof. Michał Bobrzyński; 1849–1935)

Źródło: Michał Bobrzyński, *Dzieje Polski w zarysie*, Warszawa 1987, s. 273–275.

Ćwiczenie 6

Porównaj oba źródła. Zaznacz w tekście B na czerwono i zielono fragmenty odpowiadające wymową tekstowi piosenki

Źródło A

Fragment satyrycznego utworu grupy T-Raperzy znad Wisły o Zigmuncie Starym

” Gdy dwuletni bój z Zakonem
Zwieńczył był Zakonu zgonem,
Hohenzollern mu hołdował,
Lud zaś gromko wiwatował.

Dziś, po latach, prawda taka,
Że ocalił tym łajdaka.
Pozwalając, by przetrwały
Prusy i nam łupnia dały.

*Lecz przewidzieć tej przyszłości
Nie mógł wtedy król miłościw.*

Źródło: , [w:] T-Raperzy znad Wisły, Grzegorz Wasowski, Sławomir Szczęśniak, *Fragment piosenki Zygmunt I Stary*.

Źródło B

Ocena hołdu pruskiego (prof. Zygmunt Wojciechowski; 1900–1955)

 pogrubienie kursywa

W historiografii współczesnej najbardziej ostre było zdanie Michała Bobrzyńskiego, który w swych słynnych „Dziejach Polski” wyraził pogląd, że był to „hańbiący traktat, który niejako był przyznaniem, że już Polska żadnej sprawy podjąć i przeprowadzić nie zdoła. Druga część tego zdania jest niewątpliwie niesprawiedliwa i w stosunku do naszej przeszłości krzywdząca. Ale i co się tyczy pierwszej, trzeba w historiografii naszej strzec się przed oceną wszystkich, niekiedy bardzo odległych zdarzeń pod kątem widzenia ostatecznych ich następstw. Mimo wszystko między traktatem z roku 1525 a upadkiem

Polski upłynęło dwa i pół wieku i byłoby się niesprawiedliwym, gdyby się żądało od pokoleń żyjących przed kilku setkami lat, aby były odpowiedzialne za wszystkie późniejsze zdarzenia. [...] Niemniej jesteśmy dalecy od usprawiedliwiania traktatu krakowskiego – niewątpliwie można było pójść wówczas dalej – były jednak względy, które pozwalają go wytłumaczyć na tle epoki. [...] Traktat krakowski zespolił ziemie krzyżackie z Polską mocniej i konsekwentniej niż traktat toruński z r. 1466. Atoli z drugiej strony przypomnieć trzeba, że w r. 1466 późniejsze Prusy Książęce nie były Prusami Hohenzollernów, lecz krzyżackimi. Novum z r. 1525 polegało wprawdzie na polepszeniu sytuacji prawnej Polski w stosunku do Prus pokrzyżackich, ale również i na dziedzicznym ustaleniu jednej gałęzi Hohenzollernów w tej części Prus. Te szale co najmniej się równoważą, nawet jeśli się uwzględni, że Zygmunt wykluczył linię brandenburską od dziedziczenia w Prusach. Ostatecznie historyk odnosi się do tego traktatu z uczuciami wyraźnie mieszanymi: nie może uwolnić się od sugestii tych dalszych następstw, które wynikły z traktatu z r. 1525, z drugiej strony nie może nie przytoczyć okoliczności odciążających, związanych z układem sił w epoce, w której zawierano traktat.

Źródło: Zygmunt Wojciechowski, *Zygmunt Stary*, Warszawa 1946, s. 166–171.

Ćwiczenie 7

Na podstawie źródła B z ćwiczenia 6 sformułuj dwa zalecenia dla historyka, który chce sprawiedliwie oceniać wydarzenia z przeszłości.

Tvoja odpowiedź

Ćwiczenie 8

Zapoznaj się z podanym źródłem i wykonaj polecenia.

Ożywiony obraz, na wzór *Hołdu Pruskiego*, Jan Matejko,

Źródło: Wytwórnia filmów dokumentalnych i fabularnych, tylko do użytku edukacyjnego.

Dla nauczyciela

Autor: Marcin Sawicki

Przedmiot: Historia

Temat: Hołd pruski i jego ocena

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum

Podstawa programowa:

zakres podstawowy

XVIII. Państwo polsko-litewskie w czasach ostatnich Jagiellonów.

Uczeń:

1) opisuje zmiany terytorialne państwa polsko-litewskiego i charakteryzuje jego stosunki z sąsiadami w XVI w.;

zakres rozszerzony

XVIII. Państwo polsko-litewskie w czasach ostatnich Jagiellonów.

Uczeń:

1) ocenia rozwiązanie problemu państw zakonnych w Prusach i Inflantach;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- interpretuje elementy obrazu Jana Matejki „Hołd Pruski”;
- ocenia decyzję o przyjęciu przez króla Zygmunta I hołdu pruskiego;
- wymienia skutki decyzji królewskiej;
- wskazuje różnice w ocenie hołdu pruskiego w historiografii polskiej.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- analiza materiału źródłowego (porównawcza);
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Faza wstępna:

1. Uczniowie zapoznają się przed zajęciami z z treścią w sekcji „Przeczytaj” lekcji.

Faza realizacyjna:

1. Krótkie opowiadanie nauczyciela o hołdzie pruskim (anegdota o Stańczyku i niedźwiedziu z części tekstowej) i jego ocenach w polskiej historiografii.
2. Uczniowie w niewielkich grupach (3-4 osobowych) analizują grafikę interaktywną oraz wykonują ćwiczenia nr 3, 4, 7 z sekcji „Sprawdź się”.
3. Na podstawie zgromadzonych informacji nauczyciel prowadzi dyskusję punktowaną dotyczącą oceny hołdu pruskiego (dlaczego Zygmunt Stary zdecydował się na taki krok? jakie były inne możliwości rozwiązania kwestii pruskiej? Jakie niesły ze sobą szanse i zagrożenia? w jaki sposób można bronić decyzji królewskiej? Jakie wartości stały za tą decyzją? jakie czynniki wpłynęły na ocenę Hołdu Pruskiego przez Polaków? (zwrócenie uwagi na sytuację polityczną, w której formułowane są oceny, poglądy oceniającego, język, którym posługują się liderzy opinii (piękny obraz Matejki contra straszny tekst opracowania historycznego), ewentualne stereotypy dotyczące historycznych relacji polsko - niemieckich itp).

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel omawia przebieg zajęć, wskazuje mocne i słabe strony pracy uczniów, udzielając im tym samym informacji zwrotnej.

Praca domowa:

Przeanalizuj uważnie obraz „*Hołd pruski*” Jana Matejki. Jaki był twoim zdaniem stosunek malarza do hołdu pruskiego i decyzji Zygmunta Starego? Co na to wskazuje? A jak ty oceniasz to wydarzenie? Przygotuj krótką notatkę, uzasadniając swoją opinię i stanowisko.

Materiały pomocnicze:

Jurek T., Kizik E., *Historia Polski do 1572*, Warszawa 2013.

Kąkolewski I., *Hołd Pruski z 1525 roku jako „Miejsce Pamięci” w kulturze staropolskiej*(w:) *Czasy Nowożytne*, t.XXIII, 2010.

Markiewicz M., *Historia Polski 1492-1795*, Kraków 2011.

Wskazówki metodyczne:

- Uczniowie mogą zapoznać się przed lekcją z sekcją „Schemat”, aby przygotować się do późniejszej pracy.